

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/713 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Απριλίου 2019 για την καταπολέμηση της απάτης και της πλαστογραφίας μέσω πληρωμής πλην των μετρητών και την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2001/413/ΔΕΥ του Συμβουλίου (L 123) και λοιπές επείγουσες διατάξεις»

I. Γενικές παρατηρήσεις

Το νομοσχέδιο, υπό τον τίτλο «Ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/713 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Απριλίου 2019 για την καταπολέμηση της απάτης και της πλαστογραφίας μέσω πληρωμής πλην των μετρητών και την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2001/413/ΔΕΥ του Συμβουλίου (L 123) και λοιπές επείγουσες διατάξεις», όπως διαμορφώθηκε από τη Διαικλή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, αποτελείται από τρία (3) Μέρη (Α΄, Β΄ και Γ΄), δέκα (10) Κεφάλαια, και σαράντα τρία (43) άρθρα.

Το Μέρος Α΄ (άρθρα 1-25) απαρτίζεται από 4 κεφάλαια που περιλαμβάνουν ρυθμίσεις για την αποτελεσματική αντιμετώπιση και καταπολέμηση της απάτης και της πλαστογραφίας μέσω πληρωμής πλην μετρητών.

Ειδικότερα, το Κεφάλαιο Α΄ (άρθρα 1-2) περιλαμβάνει τον σκοπό και το αντικείμενο των ρυθμίσεων του μέρους αυτού.

Το Κεφάλαιο Β΄ (άρθρα 3-19) περιλαμβάνει τροποποιήσεις και προσθήκες άρθρων του Ποινικού Κώδικα. Πιο συγκεκριμένα, με το άρθρο 3 τροποποιείται το άρθρο 8 ΠΚ που αφορά στα εγκλήματα στην αλλοδαπή που τιμωρού-

2

νται πάντοτε κατά τους ελληνικούς νόμους, ώστε να περιλαμβάνει και τα μέσα πληρωμής πλην των μετρητών. Με το άρθρο 4 προστίθεται στο άρθρο 13 ΠΚ ορισμός των μέσων πληρωμής πλην των μετρητών. Το άρθρο 5 τροποποιεί το άρθρο 207 ΠΚ σχετικά με την παραχάραξη νομίσματος και άλλων υλικών μέσων πληρωμής, ενώ με το άρθρο 6 προστίθεται το άρθρο 209 ΠΚ σχετικά με την παραποίηση και νόθευση άυλων μέσων πληρωμής. Με το άρθρο 7 προστίθεται το άρθρο 210 ΠΚ σχετικά με την παράνομη απόκτηση άυλων μέσων πληρωμής. Ακόμη, με το άρθρο 8 προβλέπεται η τιμώρηση της αποδοχής και διάθεσης παρανόμως αποκτηθέντων άυλων μέσων πληρωμής με την προσθήκη του άρθρου 210Α ΠΚ. Με το άρθρο 9 προστίθεται το άρθρο 210Β ΠΚ, σύμφωνα με το οποίο τιμωρείται βαρύτερα η τέλεση στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης. Με το άρθρο 10 αλλαγές επέρχονται και στο άρθρο 211 ΠΚ σχετικά με την τιμώρηση των προπαρασκευαστικών πράξεων. Το άρθρο 11 τροποποιεί το άρθρο 212 ΠΚ σχετικά με την έμπρακτη μετάνοια. Με το άρθρο 12 επέρχονται αλλαγές στο άρθρο 377 ΠΚ, με την πρόβλεψη εξαίρεσης από την εφαρμογή της διάταξης σε περιπτώσεις υλικού μέσου πληρωμής πλην των μετρητών. Νέο άρθρο με αριθμό 379 προστίθεται στον ΠΚ με το άρθρο 13 σχετικά με τη φθορά ψηφιακών δεδομένων. Με το άρθρο 14 προστίθεται νέο άρθρο 379Α ΠΚ που προβλέπει τη βαρύτερη τιμώρηση της κλοπής, της υπεξαίρεσης υλικών μέσων πληρωμής πλην των μετρητών και της φθοράς ψηφιακών δεδομένων όταν τελούνται στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης. Με το άρθρο 15 προστίθεται στο άρθρο 381 ΠΚ αναφορά στο άρθρο 379 παρ.1 ΠΚ, ενώ με το άρθρο 16 τροποποιείται το άρθρο 386Α ΠΚ σχετικά με την απάτη με υπολογιστή. Το άρθρο 17 προσθέτει το υλικό πληρωμής πλην των μετρητών στο άρθρο 394 ΠΚ, και το άρθρο 18 προβλέπει μέσω του νέου άρθρου 394 Α ΠΚ τη βαρύτερη τιμώρηση περιπτώσεων που αφορούν σε μέσα πληρωμής πλην μετρητών και τελούνται στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης. Τέλος, το άρθρο 19 τροποποιεί τη γενική διάταξη του άρθρου 405 ΠΚ.

Το Κεφάλαιο Γ΄ περιλαμβάνει το άρθρο 20, με το οποίο αλλαγές επέρχονται στο άρθρο 254 ΚΠΔ σχετικά με τις ειδικές ανακριτικές πράξεις επί ορισμένων εγκλημάτων.

Το κεφάλαιο Δ΄ (άρθρα 21-25) αφορά σε ειδικότερες ρυθμίσεις σχετικά με την κατοχύρωση των στόχων της ενσωματούμενης Οδηγίας 2019/713. Ειδικότερα, με το άρθρο 21 επέρχονται αλλαγές στον ν. 2225/1994 σχετικά με την άρση απορρήτου επικοινωνιών. Το άρθρο 22 αφορά στην ευθύνη νομικών προσώπων και οντοτήτων, ενώ το άρθρο 23 προβλέπει την παροχή συνδρομής και στήριξης στα θύματα των σχετικών πράξεων. Ακόμη, μέσω του άρθρου 24 παρέχεται στα νομικά πρόσωπα που είναι θύματα των σχετικών

πράξεων δικαίωμα λήψης πληροφοριών. Το άρθρο 25 αφορά την τήρηση στατιστικών στοιχείων και δεδομένων από τις κατά τόπους εισαγγελίες πρωτοδικών.

Το Μέρος Β' (άρθρα 26-42) απαρτίζεται από έξι κεφάλαια.

Ειδικότερα, στο Κεφάλαιο Α' (άρθρα 26-27) αναφέρεται ο σκοπός και το αντικείμενο των ρυθμίσεων αυτών.

Το Κεφάλαιο Β' (άρθρα 28-35) περιλαμβάνει συμπληρωματικά μέτρα για την ενσωμάτωση της Οδηγίας 2013/48 και της απόφασης-πλαίσιο 2002/584. Ειδικότερα, με το άρθρο 28 τροποποιείται το άρθρο 2 παρ. 1 του ν. 3251/2004 σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης. Αλλαγές στον ανωτέρω νόμο επέρχονται και με το άρθρο 29, στο τμήμα του που αφορά στην εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Το άρθρο 30 περιορίζει τους λόγους υποχρεωτικής άρνησης εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, ενώ το άρθρο 31 προβλέπει περισσότερους λόγους δυνητικής άρνησης εκτέλεσης. Το άρθρο 32 τροποποιεί το άρθρο 3 του ν. 3251/2004 που αφορά στις εγγυήσεις για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, ενώ το άρθρο 33 προβλέπει αλλαγές στα δικαιώματα του συλληφθέντος εκζητουμένου. Με το άρθρο 34 μεταβάλλεται η ρύθμιση σχετικά με τις προθεσμίες και τη διαδικασία της απόφασης για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, και με το άρθρο 35 καθορίζονται οι όροι διαμεταγωγής μέσω του ελληνικού εδάφους.

Το Κεφάλαιο Γ' (άρθρα 36-37) περιλαμβάνει συμπληρωματικά μέτρα ως προς την ενσωμάτωση της Οδηγίας 2017/541 για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Πιο συγκεκριμένα, με το άρθρο 36 τροποποιείται το άρθρο 187Α ΠΚ, ενώ με το άρθρο 37 προβλέπεται, στον ν. 4689/2020, η τιμώρηση της δημόσιας υποκίνησης σε τέλεση τρομοκρατικού εγκλήματος μέσω διαδικτύου.

Με το Κεφάλαιο Δ' (άρθρο 38) θεσπίζεται τιμώρηση της εκδικητικής πορνογραφίας μέσω του νέου άρθρου 346 ΠΚ.

Με το Κεφάλαιο Ε' (άρθρα 39-42) επέρχονται αλλαγές στον ΚΠΔ. Ειδικότερα, με το άρθρο 39 τροποποιείται η παράγραφος 3 του άρθρου 51 ΚΠΔ με την αντικατάσταση της αιτιολογημένης διάταξης από συνοπτική αιτιολογία. Με το άρθρο 40 αλλαγές επέρχονται ως προς το ποσό των επαπειλούμενων προστίμων στο άρθρο 231 ΚΠΔ σχετικά με τη λιπομαρτυρία στην ανάκριση ή στο ακροατήριο. Το άρθρο 41 τροποποιεί το άρθρο 349 ΚΠΔ σχετικά με την αναβολή της δίκης.

Το Κεφάλαιο ΣΤ' (άρθρο 42) προβλέπει τη μεταγλώττιση και θέση σε ενιαίο κείμενο της ΕΣΔΑ και των Πρωτοκόλλων της.

Τέλος, στο μέρος Γ' (άρθρο 43) ορίζεται η έναρξη ισχύος του νόμου.

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί των άρθρων 10 και 16

α) Με το άρθρο 10 του νομοσχεδίου συμπληρώνεται το άρθρο 211 ΠΚ, και προβλέπεται ότι οι προπαρασκευαστικές πράξεις τιμωρούνται και στην περίπτωση των εγκλημάτων των εισαχθέντων διά του νομοσχεδίου άρθρων 209 παρ. 1 και 210 ΠΚ. Η προτεινόμενη ρύθμιση συνιστά ενσωμάτωση του άρθρου 7 της Οδηγίας 2019/713.

Εν προκειμένω παρατηρείται ότι η φράση «προετοιμάζοντας τη διάπραξη» στο προτεινόμενο άρθρο 211 ΠΚ αναφέρει επιπλέον στοιχεία για τη θεμελίωση του αξιοποίνου σε σχέση με το άρθρο 7 της Οδηγίας, σύμφωνα με το οποίο τιμωρείται η παραγωγή, προμήθεια κ.λπ. μηχανισμών ή μέσου, ηλεκτρονικών δεδομένων ή άλλων μέσων για τους σκοπούς της τέλεσης της παραποίησης υλικών μέσων πληρωμής, πλην μετρητών ή άυλων μέσων πληρωμής, όταν τελείται με πρόθεση αυτά να χρησιμοποιηθούν.

β) Στο άρθρο 16 τροποποιείται το άρθρο 386 Α ΠΚ, στην παρ. 2 του οποίου ορίζεται ότι : «όποιος κατασκευάζει, διαθέτει ή κατέχει πρόγραμμα ή πληροφοριακό σύστημα που προορίζεται για τη διάπραξη του εγκλήματος της παρ. 1 τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο (2) έτη και χρηματική ποινή».

Εν προκειμένω παρατηρείται ότι, αν και αυτή η ρύθμιση ενσωματώνει το άρθρο 7 της Οδηγίας 2019/713, εν τούτοις, οι προϋποθέσεις εφαρμογής της διαφοροποιούνται σε σχέση με το ανωτέρω αναφερόμενο άρθρο 211 ΠΚ.

2. Επί του άρθρου 21

Με το άρθρο 21 τροποποιείται το άρθρο 4 του ν. 2225/1994. Εν προκειμένω παρατηρείται ότι, το διά του παρόντος νομοσχεδίου προτεινόμενο άρθρο 346 ΠΚ, κατά το μέρος που προβλέπει κακουργήματα, πρέπει να ενταχθεί στον κατάλογο των εγκλημάτων για τα οποία επιτρέπεται η άρση του απορρήτου της επικοινωνίας.

3. Επί του άρθρου 31

Με το άρθρο 31 τροποποιείται το άρθρο 12 παρ. 1 του ν. 3251/2004. Στο εδ. ι' του άρθρου 12 παρ. 1 του ν. 3251/2004 αναφέρεται ως προαιρετικός λόγος άρνησης εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης η έκδοση ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης προς τον σκοπό δίωξης ή τιμωρίας προσώπου λόγω φύλου, φυλής κ.λπ. Όμως οι υποχρεωτικοί και οι προαιρετικοί λόγοι άρνησης εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης αναφέρονται περιοριστικά στα άρθρα 3 και 4 της απόφασης - πλαίσιο 2002/584, και δεν περιλαμβάνουν τον ανωτέρω λόγο. Εξ άλλου, η απόφαση-πλαίσιο στο άρ-

θρο 1 παρ. 3 αναφέρει ρητά ότι η εφαρμογή της γίνεται με τήρηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως αυτά αναφέρονται στο άρθρο 6 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, το οποίο κατοχυρώνει την εφαρμογή του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, στο άρθρο 21, απαγορεύει τη διακριτική μεταχείριση.

4. Επί του άρθρου 33

Με το άρθρο 33 τροποποιείται το άρθρο 15 παρ. 2 του ν. 3251/2004, και ορίζεται ότι: «αν ο συλληφθείς επιθυμεί να ασκήσει το δικαίωμα διορισμού δικηγόρου στο κράτος μέλος έκδοσης και δεν έχει ήδη τέτοιο, ο εισαγγελέας εφετών στο κράτος μέλος εκτέλεσης ενημερώνει αμελλητί την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους έκδοσης. Ο εισαγγελέας εφετών στο εν λόγω κράτος μέλος παρέχει, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, στον εκζητούμενο πληροφορίες που τον διευκολύνουν να ορίσει δικηγόρο. Ο συλληφθείς δικαιούται ο ίδιος ή μέσω του συνηγόρου του να ζητήσει και να λάβει αντίγραφα όλων των εγγράφων με δική του δαπάνη». Θα ήταν νομοτεχνικώς ορθότερο η φράση να αναδιατυπωθεί ως εξής: «αν ο συλληφθείς επιθυμεί να ασκήσει το δικαίωμα διορισμού δικηγόρου στο κράτος μέλος έκδοσης, και δεν έχει ήδη τέτοιο, ο εισαγγελέας εφετών ενημερώνει αμελλητί την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους έκδοσης, η οποία παρέχει, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, διά του εισαγγελέα εφετών, στον εκζητούμενο πληροφορίες που τον διευκολύνουν να ορίσει δικηγόρο. Ο συλληφθείς δικαιούται ο ίδιος ή μέσω του συνηγόρου του να ζητήσει και να λάβει αντίγραφα όλων των εγγράφων με δική του δαπάνη».

5. Επί του άρθρου 38

Στο άρθρο 38 προστίθεται νέο άρθρο 346 ΠΚ, το οποίο ορίζει ότι: «1. Όποιος χωρίς δικαίωμα κοινολογεί σε τρίτο πρόσωπο ή αναρτά σε κοινή θέα, πραγματική, αλλοιωμένη ή σχεδιασμένη εικόνα ή κάθε είδους οπτικό ή οπτικοακουστικό υλικό, στο οποίο αποτυπώνεται μη δημόσια πράξη άλλου που αφορά στη γενετήσια ζωή του, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) ετών και χρηματική ποινή. 2. Όποιος απειλεί άλλον ότι θα τελέσει τις πράξεις της παρ. 1 τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός (1) έτους. Αν ο υπαίτιος της πράξης του προηγούμενου εδαφίου εξαναγκάζει άλλον σε πράξη ή παράλειψη ή ανοχή για την οποία αυτός δεν έχει υποχρέωση, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον δύο (2) ετών. 3. Με κάθειρξη έως οκτώ (8) έτη και χρηματική ποινή τιμωρείται η πράξη της παρ. 1 αν τελείται: α) με ανάρτηση στο διαδίκτυο ή σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης με αόριστο αριθμό αποδεκτών, β) από ενήλικο και αφορά σε ανήλικο, γ) σε βά-

ρος νυν ή πρώην συζύγου ή συντρόφου του υπαιτίου ή σε βάρος προσώπου που συνοικεί με αυτόν ή έχει μαζί του σχέση εργασίας ή υπηρεσίας ή βρίσκεται υπό την επιμέλεια ή την προστασία του ή δεν μπορεί να υπερασπίσει τον εαυτό του, δ) με σκοπό να προσπορίσει ο υπαίτιος στον εαυτό του ή σε άλλον περιουσιακό όφελος. 4. Αν κάποια από τις πράξεις των προηγούμενων παραγράφων οδήγησε το θύμα σε απόπειρα αυτοκτονίας επιβάλλεται κάθειρξη και χρηματική ποινή. Αν η πράξη του προηγούμενου εδαφίου οδήγησε στο θάνατο επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα (10) ετών και χρηματική ποινή.»

Η Επιτροπή έχει υποβάλει πρόταση έκδοσης Οδηγίας «για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της εξ οικείων βίας» COM (2022) 105 (τελικό) (https://eur-lex.europa.eu/legal_content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022PC0105&from=EN), στην οποία περιέχεται διάταξη (άρθρο 7) που τιμωρεί τις μορφές συμπεριφοράς οι οποίες περιγράφονται στο προτεινόμενο άρθρο 346 ΠΚ. Η πρόταση Οδηγίας θέτει ως προϋπόθεση εφαρμογής της σχετικής ποινικής διάταξης την ανάρτηση σε κοινή θέα ή στο διαδίκτυο, χωρίς τη συναίνεση του προσώπου στο οποίο αφορά, του υλικού που αποτυπώνει μη δημόσια πράξη η οποία σχετίζεται με τη γενετήσια ζωή του. Επίσης, τιμωρείται η απειλή ανάρτησης του σχετικού υλικού, προκειμένου το πρόσωπο που δεν συναινεί στην ανάρτηση να εξαναγκασθεί σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή. Ενόψει της επικείμενης υιοθέτησης Οδηγίας που ορίζει τους ελάχιστους κανόνες της αντίστοιχης ποινικής διάταξης, και της συνακόλουθης ενσωμάτωσής της στο δίκαιο των κρατών μελών, θα ήταν σκόπιμο, κατά εναρμόνιση με το πνεύμα της Οδηγίας (παράγραφος 19 του προοιμίου της), η φράση «χωρίς δικαίωμα» να αντικατασταθεί από τη φράση «χωρίς συναίνεση», και να διαγραφεί η φράση «για την οποία αυτός δεν έχει υποχρέωση».

Επίσης, θα ήταν νομοτεχνικώς ορθότερο, η φράση «δεν μπορεί να υπερασπίσει τον εαυτό του», δεδομένου ότι η αδυναμία υπεράσπισης είναι αποτέλεσμα μιας πραγματικής κατάστασης, να αντικατασταθεί από τη φράση «βρίσκεται σε κατάσταση που τον καθιστά ευάλωτο λόγω αναπηρίας, σωματικής ή ψυχικής, ή άλλου λόγου».

6. Επί του άρθρου 41

Με το άρθρο 41 τροποποιείται το άρθρο 349 ΚΠΔ, και ορίζεται στην παρ. 1 εδ. γ' ότι: «Ο σοβαρός λόγος υγείας αποδεικνύεται με ιατρική πιστοποίηση δημοσίου φορέα ή πιστοποιητικό νοσηλείας από ιδιωτικό θεραπευτήριο και μπορεί να ελεγχθεί με οποιονδήποτε πρόσφορο τρόπο από το δικαστήριο». Εν προκειμένω, προς αποφυγή σύγχυσης κατά την εφαρμογή της διάταξης,

θα ήταν σκόπιμο να προστεθεί η φράση «στην περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου, το δικαστήριο, πριν αποφανθεί επί του αιτήματος, μπορεί να ζητήσει από τον Εισαγγελέα ή τους διαδίκους να εισφέρουν πρόσθετα στοιχεία ως προς τη συνδρομή του επικαλούμενου σοβαρού λόγου υγείας».

Αθήνα, 20 Ιουνίου 2022

Η εισηγήτρια

Αθανασία Διονυσοπούλου

Επίκουρη Καθηγήτρια Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

Επιστημονική Συνεργάτις

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος

Νομοτεχνικής Επεξεργασίας

Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος

Αναπληρωτής Καθηγητής

του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης

Επιστημονικών Μελετών

Αστέρης Πλιάκος

Καθηγητής του Οικονομικού

Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου

Κώστας Μαυριάς

Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών